

ПЕРЕВАЖАЮЧІ ЧИННИКИ УРАЖЕННЯ І ПОШКОДЖЕННЯ ЛІСОВИХ НАСАДЖЕНЬ В РІВНИННИХ ЛІСАХ УКРАЇНИ

Радченко О.С., асистент, **Тарабан Д.А.**, асистент,
Карпець Ю.В., доктор біол. наук, професор
Державний біотехнологічний університет

На стан і ріст лісових насаджень одночасно можуть впливати різноманітні негативні чинники – абіотичні, біотичні та антропогенні.

Абіотичні чинники пов'язані переважно з погодними умовами, складом і станом ґрунту, а також із впливом освітлення, вітру, снігу, граду, блискавки, зміни рівня ґрунтових вод, посухи, повені. Також прикладами безпосередньої дії абіотичних чинників на дерева є вітровал, бурелом, сніголам, морозобоїни, сонячні опіки. Абіотичні чинники можуть безпосередньо пошкоджувати дерева або ослабляти їх та підвищувати сприйнятливість до пошкодження комахами чи ураження збудниками хвороб.

Біотичні чинники пов'язані з негативним впливом живих організмів. До біотичних чинників негативного впливу на рослини в першу чергу належить конкурентна взаємодія з рослинами свого чи інших видів. Так дерева можуть оббивати одне одного гілками, конкурувати за світло, вологу чи поживні речовини ґрунту. Інфекційні хвороби можуть спричинити лише біотичні чинники, причому не всі, а лише ті, що передаються від уражених організмів до здорових. Лосі, кабани та гризуни можуть спричинити патологічні зміни в деревах, руйнуючи певні тканини. Якщо комахи-фітофаги здійснюють додаткове живлення на одному дереві, а потім на іншому, вони можуть перенести збудників хвороб, хоча саме дерево не буде джерелом поширення цих комах.

Антропогенні чинники негативного впливу пов'язані з діяльністю людини. Серед них рекреаційне навантаження, промислове забруднення повітря, ґрунту, вод, коливання рівня ґрунтових вод унаслідок діяльності промисловості. Пожежі також переважно можна вважати антропогенним чинником, хоча зрідка вони поширюються також внаслідок блискавки. Антропогенні чинники також включають безпосередньо здійснення некоректної лісогосподарської діяльності – створення насаджень у невідповідних лісорослинних умовах, неправильний режим вирощування тощо. Крім того щороку внаслідок розвитку міжнародної торгівлі, туризму, стихійного ввезення насіння, живців та іншого рослинного матеріалу проникають нові організми, які утворюють непередбачені зв'язки з місцевими деревами на тлі їхньої уповільненої реакції на зміну клімату.

Тому визначення конкретних визначальних негативних факторів у кожних умовах на окремо взятих ділянках має вирішальне значення для ефективного вирощування здорових і повноцінних лісових насаджень.